

zetten zonder ook maar iets te vragen. Ik wend mij tot een bezoekerster: 'Mag ik u vragen waarom u tekent?' Ze antwoordt me op kwaadaardige toon: 'Meneer, dat moet u mij als moeder van zes kinderen niet vragen.' Ze tekent en gaat heen.'¹

Spoedig had het Driemanschap voor weinig anders meer tijd dan voor de Unie. De Quay legde zijn regeringscommissariaat neer, Eindhoven kreeg als hoofdcommissaris van politie voor onbepaalde tijd verlof (de waarnemer die hij burgemeester Oud aanbevolen had, ontpopte zich spoedig als totaal 'fout'), Homan vroeg (vergeefs) ontslag als commissaris van de provincie Groningen. Eindhoven en Homan verhuisden naar Den Haag. Het succes van hun oproep was als een storm die hen voortjoeg.

Twee instanties waren er die zich van meet af aan in dat succes verheugden: de secretarissen-generaal en het bestuur van de Rooms-Katholieke Staatspartij.

Bij de secretarissen-generaal speelde daarbij een rol dat de oprichting van de Unie in de tijd viel waarin Plesman zijn bemiddelingspoging ondernam en waarin de opzet voorbereid werd voor de missie van Jongejan en Boerstra. Hoogst welkom was het hun indien het Nederland dat straks met Duitsland zou moeten samenwerken, slechts één politieke massabeweging zou kennen: niet de NSB, maar de Unie. De secretarissen-generaal en het Driemanschap stemden hun beleid dan ook nauwkeurig op elkaar af, Eindhoven vertelde later dat hij 'een- of tweemaal per week' met Snouck Hurgronje besprak, 'hoe wij het standpunt van de secretarissen-generaal konden ondersteunen door onze eigen beweging.'²

Het bestuur van de Rooms-Katholieke Staatspartij adviseerde alle leden op 1 augustus, een week na de oprichting van de Unie dus, zich bij de nieuwe beweging aan te sluiten: 'Zegene God de toekomst van ons dierbaar Vaderland'.³ Wij nemen aan dat deze stap de instemming had van het Episcopaat. Vertrouwelijk werd aan de afdelingsbesturen bericht dat het de bedoeling was,

'dat de bestuursleden der afdelingen van man tot man propaganda voor de Unie maken. De partij-apparatuur wordt eventueel geheel ten dienste van de Unie gesteld . . . Het partijbestuur verwacht zeer veel van deze oriëntatie en meent op deze wijze, de katholieke invloed op het landelijk gebeuren te kunnen behouden. Zelfs schijnt men te verwachten dat de katholieke voormannen van thans geroepen zullen worden, deel te nemen in het landsbestuur.'⁴

¹ *De Unie*, 24 aug. 1940. ² Getuige L. Eindhoven, *Enq.*, dl. VII c, p. 752. ³ Doc II-541, b-20. ⁴ Rondschrijven z.d., aangehaald in A. Meyer: *Alles voor het vaderland*, p. 108.